

Uskutečnění Paktu pro venkov v členských státech

**Stručné
politické sdělení**

Listopad 2023

Obsah

1. Úvod	1
2. Proč je Pakt pro venkov potřebný?	2
3. Složky Paktu pro venkov	3
3.1 Struktury a mechanismy pro spolupráci s venkovskými komunitami	3
3.2 Pověřený člen vlády a specializované útvary, které se zabývají otázkami venkova napříč politikami	4
3.3 Budování kapacit a podpora vytváření sítí pro širokou škálu zúčastněných stran	4
3.4 Výhledová vize realizovaná prostřednictvím ucelené strategie / akčního plánu	5
3.5 Účinné ověřování dopadu politik EU na venkovské oblasti (tzv. rural proofing) a odpovídající datové systémy	5
3.6 Vhodné systémy řízení pro usnadnění koordinace	6
3.7 Mechanismy pro koordinaci přidělování finančních prostředků a zajištění synergií	6

Informace a názory uvedené v tomto dokumentu představují informace a názory autora (autorů) a nemusejí vždy odrážet oficiální stanovisko Evropské komise. Komise neručí za správnost uvedených údajů ani nenese odpovědnost za případné použití informací obsažených v této publikaci.

1. Úvod

Toto politické sdělení nastiňuje klíčové prvky nebo složky potřebné k mobilizaci zúčastněných stran Paktu pro venkov a k podpoře společného postupu při plnění cílů dlouhodobé vize pro venkovské oblasti EU ve specifickém kontextu každého členského státu nebo regionu. Uvádí rovněž několik příkladů, jak se tyto prvky uplatňují v praxi. Tato publikace je určena především orgánům veřejné správy na vnitrostátní úrovni (případně na regionální úrovni v těch členských státech, kde mají regionální orgány legislativní nebo programové pravomoci), organizacím občanské společnosti (zejména těm, které se podílejí na tvorbě politik nebo jejich prosazování), výzkumným pracovníkům, podnikatelským organizacím a dalším zúčastněným stranám se zájmem o politiky venkova.

Pokud vás zajímá, jak uskutečnit Pakt pro venkov ve vaší zemi či regionu, je tento přehled určen právě vám.

Financováno
Evropskou unií

2. Proč je Pakt pro venkov potřebný?

Jak zdůraznila předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, venkovské oblasti mají **zásadní význam** pro identitu a dobré životní podmínky Evropy. Hrají také důležitou roli při řešení hlavních sociálních a environmentálních **výzev**. Aby venkovské oblasti prosperovaly, je zapotřebí **koordinovaného úsilí** široké škály aktérů a zúčastněných stran na různých úrovních správy.

Po rozsáhlých společných úvahách a konzultacích se zúčastněnými stranami zveřejnila Evropská komise v roce 2021 sdělení o **dlouhodobé**

vizi pro venkovské oblasti EU. Za účelem naplnění této vize byl vypracován **akční plán pro venkov**, který se skládá z devíti stěžejních iniciativ, patnácti doprovodných opatření a šesti **horizontálních opatření** a odráží závazek Komise dosáhnout do roku 2040 posíleného, odolného, propojeného a prosperujícího venkova. Jedním z těchto horizontálních opatření je předložení **Paktu pro venkov**, což je mechanismus, který by zapojil a podpořil činnost všech příslušných zúčastněných stran a úrovní správy, jež mohou pomoci dosáhnout dlouhodobé vize.

Cíle Paktu pro venkov

Posílení hlasu venkovských oblastí a jejich zohlednění v politických agendách

Vytváření sítí, spolupráce a vzájemné učení

Závazky k činnosti

V červnu 2023 Evropská komise zřídila **koordináční skupinu pro Pakt pro venkov**, složenou z klíčových zúčastněných stran z oblasti venkova, která bude v příštích třech letech řídit proces Paktu pro venkov, koordinovaný Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova ve spolupráci s Generálním ředitelstvím pro regionální a městskou politiku. Komise rovněž zřídila **podpůrný úřad Paktu pro venkov** s cílem Pakt oživit a pomoci společenství dosáhnout jeho cílů prováděním klíčových úkolů. Mezi ty patří pořádání akcí, shromažďování a šíření osvědčených postupů, koordinace úsilí s dalšími politickými sítěmi EU, podpora komunitní platformy Paktu pro venkov, vydávání časopisu Rural Vision, zpravodaje a politických sdělení a správa internetových stránek a sociálních médií. Všechny činnosti na úrovni EU jsou navrženy a prováděny za výrazného zapojení zúčastněných stran. K dosažení výsledků **je však třeba, aby se Pakt pro venkov rozšířil i mimo úroveň EU a oslovil zúčastněné strany na vnitrostátní, regionální a místní úrovni**. Vnitrostátní, regionální a místní orgány jsou odpovědné za řadu politických opatření, která mají dopad na venkovské oblasti, včetně rozhodnutí o tom, jak budou využity finanční prostředky EU. Při vytváření a provádění politik pak hrají důležitou roli i další zúčastněné strany, například organizace občanské společnosti. Dlouhodobé vize lze dosáhnout pouze za jejich aktivní účasti a zapojení. Dobré životní podmínky a životy ve venkovských oblastech (zejména v těch, které

čelí zvláštním omezením, jako jsou horské, ostrovní nebo přeshraniční regiony) navíc nezávisí pouze na aktérech, kteří jsou obvykle spojováni se zemědělstvím a rozvojem venkova. Svou roli hrají také veřejné orgány (např. orgány odpovědné za vzdělávání, zdravotnictví, dopravu a další služby, energetiku, životní prostředí nebo digitální infrastrukturu), aktéři městské politiky, podniky a výzkumní pracovníci.

V závislosti na potřebách a organizační kultuře v EU existují pokusy o vytvoření paktů pro venkov na různých úrovních (vnitrostátní, regionální, místní) a v různých formách. Je důležité, aby **žádná venkovská oblast v EU nezůstala opomenuta** a aby všechny mohly využívat výhod plynoucích z koordinovaného úsilí o jejich posílení, zvýšení jejich odolnosti, propojení a prosperity. Za tímto účelem by se zúčastněné strany, které se zajímají o venkovské oblasti EU, měly připojit ke komunitě Paktu pro venkov na úrovni EU a podniknout praktické kroky ve své oblasti činnosti, a současně hledat nejlepší způsoby, jak **Pakt pro venkov převést do praxe ve svém vnitrostátním, regionálním nebo místním kontextu**. Tyto činnosti na různých úrovních se budou vzájemně doplňovat a pomohou proměnit dlouhodobou vizi v konkrétní strategii s praktickými výsledky, jak požadovaly zúčastněné strany na fóru o **politice venkova na vysoké úrovni**, které se konalo v Sigüenze (Španělsko).

3. Složky Paktu pro venkov

V některých členských státech EU (např. ve Finsku) byly již dlouho před vytvořením dlouhodobé vize pro venkovské oblasti zavedeny správní struktury, které umožňovaly provádět koordinované a komplexní politiky v různých tematických oblastech, podobně jako je tomu v případě Paktu pro venkov; jiné země začaly podobné iniciativy realizovat v nedávné době, a to v důsledku negativních trendů, jako je vylidňování venkova, hospodářský úpadek a nespokojenost, nebo proto, aby využily příležitostí, které přináší evropské financování (například Španělsko a Česko). Na základě svých zkušeností a procesu dlouhodobé vize pro venkovské oblasti na úrovni EU **mohou členské státy zavést řadu prvků, které přispějí k dosažení cílů Paktu pro venkov** na vnitrostátní nebo regionální úrovni. Tyto prvky doplňují jedenáct [zásad OECD pro politiku venkova](#) a patří mezi ně:

- ▶ struktury a mechanismy pro spolupráci s venkovskými komunitami,
- ▶ pověřený člen vlády a specializované útvary, které se zabývají otázkami venkova napříč politikami,
- ▶ budování kapacit a podpora vytváření sítí pro širokou škálu aktérů a zúčastněných stran,
- ▶ výhledová vize realizovaná prostřednictvím ucelené strategie / akčního plánu,
- ▶ účinné ověřování dopadu politik EU na venkovské oblasti (tzv. rural proofing) a odpovídající datové systémy,
- ▶ vhodné systémy řízení pro usnadnění koordinace a
- ▶ mechanismy pro koordinaci přidělování finančních prostředků a zajištění synergií.

To vše dohromady tvoří složky úspěšného Paktu pro venkov. **Jednotlivá řešení lze přizpůsobit** vnitrostátním podmínkám, včetně zvláštních právních a správních rámců, zdrojů financování, organizační kultury a kapacit zúčastněných stran.

3.1 Struktury a mechanismy pro spolupráci s venkovskými komunitami

Změny venkova nelze dosáhnout bez silného zapojení venkovských komunit. Je známo, že politiky navržené a prováděné participativním způsobem mají mnohem větší šanci na úspěch než přístupy shora dolů. Pro venkovské oblasti to platí obzvláště. Takové zapojení musí přesáhnout rámec příležitostných konzultací: mělo by být **pravidelné, systematické** a mělo by **zajistit reprezentativní účast** těch

zúčastněných stran, kterých se daná věc nejvíce týká. Důležité je také zapojit tyto zúčastněné strany do **celého procesu tvorby politiky**, od koncepce a návrhu politiky přes přípravu právních předpisů až po provádění a hodnocení výsledků.

K tomu jsou zapotřebí zvláštní mechanismy přizpůsobené možnostem a dostupnosti zástupců venkovských komunit, jakož i činnosti, které podporují otevřenou diskusi (např. debaty a workshopy). Existuje celá řada možných formátů: například relativně formální struktury, jako jsou pracovní skupiny nebo koordinační výbory zahrnující různé typy aktérů (např. Rada pro politiku venkova ve **Finsku**), nebo akce, které pomáhají formulovat a vyjadřovat potřeby venkovských komunit a zvyšovat povědomí o venkovských oblastech a jejich ocenění mezi širší veřejností. Důležitou roli mohou sehrát stávající sítě s přímými vazbami na venkovské komunity. Může se tak dít například v rámci **vnitrostátních venkovských parlamentů**, které umožňují venkovským komunitám

Venkovský parlament v Lotyšsku

Lotyšské venkovské fórum (vnitrostátní organizace, která sdružuje klíčové subjekty občanské společnosti v oblasti rozvoje venkova) pořádá každé dva roky Parlament lotyšských venkovských komunit. V roce 2023 se této akci zúčastnilo přibližně 300 zástupců místních a regionálních orgánů, podniků, politiků (včetně ministerstev zemědělství, ochrany životního prostředí a regionálního rozvoje a sociální péče), akademiků, odborníků na rozvoj venkova a nadšenců. Účastníci si vyměnili zkušenosti a bylo vypracováno usnesení, které bude v příštích dvou letech sloužit jako plán pro všechna rozhodnutí týkající se venkovských oblastí. Více informací je k dispozici [zde](#).

a organizacím občanské společnosti navázat dialog s tvůrci politik (viz příklad **z Lotyšska**). Takové venkovské parlamenty byly zorganizovány v mnoha členských státech EU (např. v Estonsku, Chorvatsku, Lotyšsku, Litvě, Maďarsku, Nizozemsku, Rumunsku, na Slovensku, ve Finsku a Švédsku) i v sousedních zemích (Bosna a Hercegovina, Albánie, Skotsko ve Spojeném království) a jejich závěry jsou předkládány na dvouletých zasedáních [Evropského venkovského parlamentu](#).

Je načase, aby byla dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU nejen přijata, ale i provedena. K tomu je zapotřebí změnit myšlení, více docenit venkovské oblasti, ale také uplatňovat místní přístupy a zvýšit důvěru v místní obyvatele. Měli bychom opustit izolované politiky a zabývat se venkovskými oblastmi komplexně.

© Lidija Pavić-Rogošić

Lidija Pavić-Rogošić,
členka EHSV, ODRAZ – Udržitelný komunitní rozvoj (HR)

3.2 Pověřený člen vlády a specializované útvary, které se zabývají otázkami venkova napříč politikami

Rozvoj venkova obvykle spadá do působnosti některého z vládních ministerstev, které se často zabývá také zemědělstvím, lesnictvím anebo potravinovým hospodářstvím. Stejný nebo větší dopad na život na venkově však mohou mít i rozhodnutí orgánů odpovědných za hospodářský a regionální rozvoj, vzdělávání, zdravotnictví a dopravu. Zajištění spolupráce všech těchto útvarů s cílem dosáhnout pozitivního dopadu na venkovské oblasti vyžaduje silné vedení a pro to, aby se obyvatelé venkova cítili vyslyšeni, je nezbytné **pověřit člena vlády, který se bude problematikou venkova zabývat**. Ke zvýšení povědomí o významu venkovských oblastí mezi příslušnými vládními orgány a k usnadnění koordinovaného postupu může přispět i zřízení zvláštního útvaru, který by se zabýval záležitostmi venkova. Za inspirativní řešení lze považovat příklady z **Irska** a **Finska**.

Finská rada pro politiku venkova

Finsko již před časem dospělo k závěru, že politika venkova musí zahrnovat všechny instituce, jejichž rozhodnutí ovlivňují každodenní život a podnikání ve venkovských oblastech. S ohledem na tuto skutečnost byla vytvořena struktura, která je sdružuje a zajišťuje jejich spolupráci, a tou je Finská rada pro politiku venkova. Ta působí při finské vládě, přičemž ministr zemědělství a ministr hospodářství a zaměstnanosti se obvykle dělí o funkce předsedy a místopředsedy. Jejich 34 členů, kteří zastupují ministerstva, agentury, soukromý sektor a organizace občanské společnosti, je jmenováno vládou. Jejich činnost podporuje sekretariát, který řídí generální tajemník, a tři generální náměstci zastupující veřejný sektor, občanskou společnost a výzkumné subjekty. Většina práce rady probíhá v rámci tematických sítí.

Více informací je k dispozici [zde](#).

Irská politika „Budoucnost našeho venkova“

Komplexní irská politika pro venkovské oblasti se opírá o národní dlouhodobou rozvojovou strategii Projekt Irsko 2040 a vychází z vize prosperujícího irského venkova, který je nedílnou součástí národního hospodářského, sociálního, kulturního a environmentálního blahobytu a rozvoje.

K dosažení tohoto cíle byl navržen komplexní soubor politických opatření, za jejichž provádění odpovídají konkrétní vládní resorty. Proces koordinuje ministerstvo pro rozvoj venkova a komunit pod vedením svého ministra, zatímco pokrok je monitorován vládním výborem pro hospodářskou obnovu a investice, jemuž předsedá předseda vlády.

Více informací je k dispozici [zde](#).

Specializovaný útvar, jako je tento, může rovněž fungovat jako první kontaktní místo pro zúčastněné strany, které se chtějí podělit o své nápady nebo vyjádřit obavy týkající se otázek venkova. V ideálním případě by v něm měli pracovat lidé, kteří rozumí různým zúčastněným stranám z venkovských oblastí a různým správním útvarům a dokáží s nimi efektivně komunikovat, a kteří mají zkušenosti z jiných odvětví hospodářství nebo občanské společnosti.

© Radim Sršeň

Při pohledu na geografii nespokojenosti musíme přestat mluvit a začít jednat. Pakt pro venkov a iniciativy, jako je ověřování dopadu politik EU na venkovské oblasti, se musí uskutečňovat nejen na úrovni EU, ale také na úrovni členských států, regionů a obcí. Je zapotřebí ucelený přístup s menším podílem byrokracie.

Radim Sršeň, náměstek ministra pro místní rozvoj (CZ)

3.3 Budování kapacit a podpora vytváření sítí pro širokou škálu zúčastněných stran

Pro dosažení změn na venkově je nezbytné zapojení zúčastněných stran z venkovských oblastí. K tomu, aby se mohly do Paktu pro venkov zapojit, však mohou mnohé z nich potřebovat podporu zprostředkovatelských organizací. Ty mohou poskytnout vysvětlující informace, podporu a příležitost k diskusi, stejně jako umožnit lidem vyměňovat si zkušenosti a formulovat své názory a postoje. Tento typ podpory může být důležitý zejména pro obyvatele malých odlehklých vesnic, drobné zemědělce, mikropodnikatele, ženy a zástupce mládeže. Pro zapojení těchto méně zkušených subjektů může být zapotřebí vyvinout **dlouhodobé systematické úsilí**, počínaje budováním důvěry a vysvětlováním klíčových pojmů jednoduchým jazykem, přes rozvoj dovedností až po cílené školení. Zejména ve větších členských státech (např. ve **Švédsku**, viz příklad) by mohlo hrát klíčovou roli zajištění rozpočtu na pokrytí cestovních nákladů na tato setkání. Kromě podpory vytváření sítí a účasti je také důležité zajistit, aby venkovské subjekty měly přístup k financování a mohly provádět projekty, které přispívají k dlouhodobé vizi pro venkovské oblasti EU na místní úrovni. Jednotná kontaktní místa mohou posílit a oživit venkovské komunity pomocí propagace, poradenství, vytváření sítí a pomoci při plnění požadavků na financování. Tuto podporu již poskytují mnohé místní akční skupiny (MAS) v rámci programu LEADER, ale mohou ji poskytovat i specializované služby (jako v uvedeném příkladu z **USA**).

Zapojení zúčastněných stran z venkovských oblastí ve Švédsku a budování jejich kapacit

Zapojení zúčastněných stran do záležitostí týkajících se švédského venkova usnadňuje Celostátní síť pro venkov. Vnitrostátní a regionální zúčastněné strany působící ve venkovských oblastech (bez ohledu na to, zda provádějí společnou zemědělskou politiku či nikoli) se vyzývají, aby požádaly o formální členství a zavázaly se k aktivní účasti v tematických pracovních skupinách, přičemž mohou působit jako prostředníci, kteří pomáhají přenášet politický dialog na místní úroveň. S cílem usnadnit účast aktérů občanské společnosti má Celostátní síť pro venkov k dispozici finanční prostředky na úhradu cestovních nákladů, a dokonce i poplatků (v případě dobrovolníků).

Více informací je k dispozici [zde](#).

Pomoc venkovským komunitám v přístupu k informacím a financování

Federální agentury a komise odpovědné za problematiku venkova ve Spojených státech spojují své síly, aby venkovským komunitám zajistily spravedlivý přístup k federálnímu financování. Poskytují také odborné poradenství, které těmto komunitám pomáhá s ujasněním místních priorit a s podáváním žádostí o finanční prostředky na vytváření pracovních míst, infrastrukturu a rozvoj komunity.

Více informací je k dispozici [zde](#).

S cílem zvýšit informovanost příjemců z venkovských oblastí o příslušných evropských fondech vydala Evropská komise 6. února 2024 soubor nástrojů o možnostech financování EU pro venkovské oblasti. Na jednom místě jsou tak soustředěny informace, které budou přístupné místním orgánům, zúčastněným stranám, vedoucím projektů a řídicím orgánům, a které jim pomohou co nejlépe využít nové příležitosti, jež nabízí rozpočet EU na období 2021–2027.

3.4 Výhledová vize realizovaná prostřednictvím ucelené strategie / akčního plánu

Aby bylo možné řešit problémy, kterým venkovské oblasti čelí, musí mít rozhodující činitelé jasnou vizi, která by určovala směr, jímž se mají dlouhodobě ubírat. Venkovské komunity a ti, kteří chtějí investovat, usadit se nebo pracovat ve venkovských oblastech, zejména mladí lidé, potřebují vědět, že politická podpora bude k dispozici po mnoho dalších let. K tomu je zapotřebí široké shody mezi politickými skupinami a občanskou společností (včetně venkovských i městských organizací), zemědělci, malými a středními podniky, mládeží a různými hospodářskými a sociálními subjekty. Může být rovněž nezbytné přijmout účinná ustanovení o řešení konfliktů. Dosažením shody a zapojením klíčových vládních útvarů je možné zajistit **dlouhodobou kontinuitu** a zabezpečit dostatečné zdroje (jak lidské, tak institucionální a finanční) pro uskutečnění vize.

Pro uskutečnění vize je rovněž nezbytná ucelená víceodvětvová strategie. Vzhledem k tomu, že politiky v oblasti venkova musí řešit řadu rozmanitých a složitých problémů, nejsou roztržitá opatření účinná. Snaha řešit jediný problém nebo podpořit jednu cílovou skupinu může být dokonce kontraproduktivní. Ucelený a integrovaný přístup pomáhá zohlednit sociální, ekonomické a environmentální aspekty života na venkově, které jsou v mnoha případech vzájemně propojeny (viz příklad z **Francie**). Vnitrostátní nebo regionální pakt pro venkov může být prvním krokem ke sjednocení různých oblastí politiky a k usnadnění **širšího a integrovanějšího pohledu** na venkovské oblasti. Tento přístup je třeba převést do **praktických kroků**, které budou tvořit ucelený akční plán, v němž bude jasně uvedeno, kdo je za co zodpovědný a jak lze sledovat a hodnotit dosažený pokrok.

Program France Ruralités

V návaznosti na provádění prvního vnitrostátního programu pro venkov zahájila francouzská vláda v roce 2023 komplexní program na podporu venkovských oblastí. Ten má čtyři pilíře: technickou podporu investičních projektů pro obce, navýšení finančních prostředků pro biologickou rozmanitost s cílem zhodnotit přírodní bohatství venkova, praktická řešení pro každodenní život (mobilita, vzdělávání, zdravotnictví, kultura, bydlení atd.) a nový systém navrhování zón pro oživení venkova, na které se vztahují daňové úlevy. Důležitým prvkem programu je také propagace „třetích míst“, která mají podpořit kolektivní inovace.

Program společně zahájili předseda vlády, ministr pro ekologickou transformaci a územní soudržnost a náměstek ministra pro místní správu a venkov. Výsledky budou monitorovány pomocí ukazatelů, jako je například procentuální podíl neobydlených venkovských domů, počet nových venkovských podniků a procento občanů, kteří považují venkov za dobré místo pro život.

Více informací je k dispozici [zde](#) (ve FR).

3.5 Účinné ověřování dopadu politik EU na venkovské oblasti (tzv. rural proofing) a odpovídající datové systémy

Vzhledem k tomu, že se venkovských oblastí dotýká velké množství legislativních a správních rozhodnutí, je třeba vytvořit mechanismus, který by maximalizoval pozitivní dopady těchto rozhodnutí a omezil dopady negativní. Ověřování dopadu politik na venkovské oblasti je mechanismus, který umožňuje určit a posoudit dopady nových předpisů, plánů nebo programů na venkovské oblasti. Aby byl úspěšný, musí být integrován do celého **systému správy** a přizpůsoben konkrétní správní struktuře země či regionu. Podle [Zprávy o ověřování dopadu politik na venkovské oblasti za rok 2020](#) má ve **Spojeném království** každé ministerstvo jmenovaného vedoucího pracovníka pro ověřování dopadu, jehož úkolem je prosazovat ověřování dopadu politik na venkovské oblasti v jemu příslušné oblasti politiky. Vláda rovněž vypracovala [praktické pokyny pro zohlednění výsledků politik ve venkovských oblastech](#). Ve **Finsku** je ověřování dopadu začleněno do pokynů ministerstva spravedlnosti k posouzení dopadů vládních legislativních návrhů a je doprovázeno snadno použitelnými metodami posuzování, jakož i školením a **zvyšováním povědomí zákonodárců**. [Tematická skupina ENRD pro ověřování dopadu politik EU na venkovské oblasti](#) připravila analytický rámec a doporučení pro ověřování dopadu na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

Pro posouzení dopadu rozhodnutí na venkovské oblasti a pro měření pokroku při provádění politik a strategií je nezbytný přístup ke **kvalitním údajům**. Španělské Katalánsko vydává dvakrát ročně obsáhlou publikaci s podrobnými statistickými údaji o svých venkovských oblastech. Tyto údaje využívá regionální řídicí výbor [vize](#) pro venkovské oblasti k monitorování nových legislativních návrhů a k posouzení jejich dopadů na venkovské oblasti. Národní informační systém pro regionální rozvoj a územní plánování ([www.teir.hu](#)) v Maďarsku integruje údaje o venkově z různých zdrojů pomocí speciálního modulu iniciativy LEADER, který poskytuje údaje místním akčním skupinám a obcím. Rozhodování o

otázkách venkova založené na důkazech může podpořit také [Observatoř venkova](#), kterou Evropská komise spustila v prosinci 2022 s cílem centralizovat, analyzovat a šířit údaje týkající se venkovských oblastí EU.

3.6 Vhodné systémy řízení pro usnadnění koordinace

Vzhledem k tomu, jak důležité je zapojit do rozvoje venkova více různých politických aktérů, je nezbytné vytvořit systém, který usnadní koordinaci, a to jak **horizontální** (např. mezi různými odvětvovými ministerstvy), tak **vertikální** (mezi různými úrovněmi správy: celostátní, regionální, subregionální a místní). Tato koordinace by měla pomoci předcházet zdvojení úsilí nebo protichůdným opatřením a přispět k vytváření synergií. Model víceúrovňové správy by měl zahrnovat organizace občanské společnosti, podniky a sociální partnery. Měly by být zavedeny mechanismy a pobídky, které zajistí, aby různé útvary a úrovně správy spolu pravidelně komunikovaly a aby se spolupráce neomezovala pouze na výměnu informací, ale umožňovala otevřenou participativní diskusi a plánování společných činností. Pro budování **důvěry a společného chápání** výzev a cílů mohou být užitečná pravidelná setkání pracovníků odpovědných za různé politické nástroje, a to nejlépe v neformálním prostředí. Velmi důležité je také jasné rozdělení odpovědnosti za konkrétní úkoly a silná legitimita orgánu odpovědného za koordinaci, jak ukazuje **španělský příklad**. Jako inspirativní model platform složených z více zúčastněných stran mohou sloužit například [rady pro politiku v oblasti potravin](#), které působí v některých členských státech.

Boj proti vyliďňování venkova v oblasti Kastilie-La Mancha

Španělský region Kastilie-La Mancha přijal v roce 2021 zvláštní zákon o hospodářských, sociálních a daňových opatřeních určených na boj proti vyliďňování venkovských oblastí a na jejich rozvoj. Klíčem k mobilizaci a zapojení všech oddělení regionální samosprávy (např. zemědělství, školství, zdravotnictví a dopravy) do přípravy zákona a do provádění regionální strategie pro jeho realizaci bylo silné vedení ze strany místopředsedy regionu s podporou pověřeného komisaře pro demografické výzvy.

Tato strategie zahrnuje širokou škálu opatření a mobilizuje 3 322 milionů EUR z regionálních a vnitrostátních fondů a fondů EU, včetně nástroje NextGenerationEU. Pro koordinaci strategie byla vytvořena Regionální rada pro rozvoj venkovského prostředí a boj proti vyliďňování, do níž jsou zapojeni zástupci všech regionálních úřadů, provinčních rad a místních orgánů, jakož i klíčové socioekonomické subjekty (např. odbory, podniky, univerzity a občanská společnost).

Více informací je k dispozici [zde](#).

© Albert Puigvert

Čelit problémům venkova znamená rozvíjet **průřezové politiky, které zahrnují všechny úrovně veřejné správy**. Pakt pro venkov v Katalánsku je výsledkem **participativního procesu, na jehož řízení se podílí občanská společnost, vláda a parlament**.

Albert Puigvert, Sdružení venkovských iniciativ v Katalánsku (ES)

3.7 Mechanismy pro koordinaci přidělování finančních prostředků a zajištění synergií

Kromě vhodné koordinace mezi různými subjekty vyžaduje účinná podpora venkovských oblastí **propojení různých zdrojů financování** (evropských, vnitrostátních, regionálních a místních), aby se zajistilo, že kombinací různých nástrojů budou dostatečně řešeny potřeby venkova a že budou přizpůsobeny realitě cílových příjemců (projekty malého rozsahu, omezená administrativní kapacita atd.). Klíčovými zdroji financování změn na venkově ze strany EU jsou Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a politika soudržnosti (EFRR, ESF), ale významnou úlohu může zastávat i několik dalších fondů (fondy pro odolnost a oživení) a programů (např. Erasmus, LIFE). Tyto zdroje financování lze také **kombinovat** na základě přístupu využívajícího financování z více fondů, čímž se vytvoří ještě více příležitostí pro realizaci praktických opatření, jako je tomu v případě **Česka**. Vnitrostátní a regionální správní orgány mohou zúčastněným stranám z venkovských oblastí usnadnit přístup k financování tím, že zavedou specializované zdroje financování **zaměřené na venkovské oblasti** a v rámci jednotlivých fondů navrhnou jednoduchá a uživatelsky přívětivá pravidla pro podávání žádostí, způsobilost a podávání zpráv. Takto postupovalo například **Švédsko** v období 2014–2020, kdy veškeré financování komunitně vedeného místního rozvoje pro venkovské oblasti ze čtyř fondů EU (EZFRV, EFRR, ESF a EMFF) spravoval jediný orgán a provádělo se prostřednictvím harmonizovaného souboru pravidel.

Dalším řešením je jednotné kontaktní místo na podporu venkovských obcí, podniků a nevládních organizací při získávání veřejných finančních prostředků, zřízené na místní, regionální nebo celostátní úrovni. V některých členských státech (například v [rakouském Tyrolsku](#)) tuto úlohu plní místní akční skupiny LEADER.

Koncepce rozvoje venkova v Česku

Česko v období 2014–2020 kombinovalo různé fondy EU pro venkovské oblasti: jeho 178 venkovských místních akčních skupin pokrývalo téměř všechny venkovské oblasti v zemi a využívalo Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF) a EZFRV, přičemž většina finančních prostředků pocházela z EFRR. Na základě těchto zkušeností Česko pod dohledem Ministerstva pro místní rozvoj navrhlo Koncepci rozvoje venkova 2020, která kombinuje různé zdroje financování prostřednictvím územních nástrojů a strategií SMART.

Během českého předsednictví EU byl iniciován český Pakt pro venkov. Ten sdružuje občany, místní orgány a další partnery za účelem podpory rozvoje zdejšího venkova.

Více informací je k dispozici [zde](#) a [zde](#).

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2024

© Evropská unie, 2024. CC-BY 4.0

Titulní fotografie: © Monkey Business Images, Canva.com

Tento program je prováděn:

PRINT ISBN 978-92-68-13012-4

PDF ISBN 978-92-68-13008-7

doi:10.2762/492

doi:10.2762/633312

KF-09-24-088-CS-C

KF-09-24-088-CS-N